CAPITOLUL 1

10 AUGUST 1944
PĂDUREA LODA
ESTUL POLONIEI

Evreii erau vânați peste tot în Europa.

Muriseră deja cu milioanele.

Dar Max Rosen, un băiat în vârstă de unsprezece ani, era hotărât să rămână în viață.

Max se gândise că el și surioara lui, Zena, aveau să fie la adăpost în pădure.

Dar acum erau prinși într-un bombardament teribil.

Avioanele germane vâjâiau pe cer, aruncând bombe de o jumătate de tonă care cădeau cu explozii zguduitoare.

Bumm!

Copaci imenși se transformau în torțe aprinse.

Cădeau scântei ca niște fulgi de nea aprinși.

Schije și așchii de lemn ascuțite zburau în toate părțile.

Și ăsta nu era decât începutul.

În curând, soldați cu mitraliere urmau să împânzească pădurea, vânându-i pe cei care supraviețuiseră exploziilor și incendiilor și împușcându-i pe loc.

Max o luă pe Zena de mână și fugiră ca să scape cu viață. Singura lor speranță era o mlaștină din apropiere. Se puteau ascunde în nămol și mâl, printre șerpi și broaște, în iarba tăioasă.

Dar urmă o explozie și mai mare decât celelalte.

BUMMM!

Suflul îl smulse pe Max de lângă Zena și îl aruncă în aer.

Corpul i se răsuci. Mintea îi vâjâia de spaimă.

Buf!

Băiatul ateriză într-un șanț. Rămase acolo, amețit.

Oare mai era în viață?

Dar apoi, de deasupra, se auzi o trosnitură puternică.

Ridicând privirea, Max văzu un uriaș copac în flăcări prăbușindu-se peste el.

CAPITOLUL 2

CU TREI ZILE ÎN URMĂ
GHETOUL EVREIESC
ESTIES, POLONIA

Max și Zena, surioara lui în vârstă de nouă ani, mergeau pe străduța întunecoasă și murdară, nebăgând în seamă șobolanul care se strecură pe lângă ei. Nu mâncaseră nimic de aseară, când primiseră o zeamă lungă de cartofi, și sperau să găsească ceva pentru cină. Nu aveau nici bani,

nici vreun lucru de preț pe care să-l dea la schimb. Dar n-aveau de gând să renunțe.

Deodată, doi soldați germani apărură de după colț, cu cizmele lor răsunând limpede pe caldarâm. Max și Zena săriră în șanțul de la marginea drumului. Băiatul ar fi vrut să-i blesteme pe oamenii ăștia, să-i scuipe, să-i alunge din orășelul lui. Dar stătu în liniște, cu ochii plecați, încleștându-și pumnii, așteptându-i să treacă.

Cei doi bărbați erau naziști, soldați ucigași ai lui Adolf Hitler, conducătorul Germaniei. Hitler începuse un război cumplit. Își trimisese armatele nemiloase să invadeze țări din toată Europa. Acum un an, soldații naziști intraseră în Esties, orașul polonez unde familia lui Max trăia de sute de ani.

Naziștii veniseră cu tancuri și mitraliere, aducând cu ei ura pentru evreii ca Max și Zena.

Hitler spunea minciuni oribile, îi învinovățea pe evrei de toate problemele lumii. În Esties, soldații naziști au distrus prăvăliile evreiești,

printre care și atelierul de reparații al lui Papá. Au ars sinagoga și au rupt în bucăți sulurile cu Tora cea sfântă. I-au atacat pe evrei pe străzi, chiar și pe doctorul Latham, care o îngrijise atât de bine pe mama înainte să moară. Ce făcuse el ca să merite bătaia? Îndrăznise *să-i privească* pe soldați când trecea pe lângă ei.

La două luni de la invazie, naziștii au obligat toți evreii să-și părăsească locuințele. Au trebuit să se mute cu toții într-un ghetou – un cartier sumbru de la marginea orașului, cu clădiri în ruină. Ghetoul era înconjurat de un gard de sârmă ghimpată pe lângă care patrulau polițiști și gărzi naziste.

Dar răul cel mai mare încă nu venise.

Cu o lună în urmă, în puterea nopții, polițiștii l-au arestat pe Papá și l-au târât afară din casă. Au mai luat zeci de bărbați evrei. Nimeni nu știa unde-au fost duși. Dar se vorbea în șoaptă, cu groază, despre împușcături răsunând pe dealurile din jurul orașului și despre trenuri încuiate care duceau evreii în lagăre de concentrare.

Unii spuneau că asta se întâmplă în toată Europa. Se zvonea că fuseseră luați sute de mii de evrei – despre care nu se mai auzise nimic de-atunci.

Max nu știa ce să creadă.

Știa doar că situația se înrăutățea de la o zi la alta. El și Zena trăiau singuri într-o cămăruță întunecoasă, care mirosea a gunoi. Pe măsură ce viața devenea din ce în ce mai grea, Max se gândea la ce îi spusese mătușa Hannah, imediat după invazie. Femeia își pusese mâinile pe umerii lui Max și îl privise cu ochii ei verzi strălucitori.

— Naziștii vor să ne ia totul, a grăit ea cu vocea fermă și clară. Nu-i lăsa să-ți ia speranța.

Iar acum Max se uita în jurul lui, la femeia care șchiopăta pe lângă ei înlăcrimată, la copiii în zdrențe sprijiniți de tocul ușilor.

În ghetou, speranța era mai greu de găsit decât mâncarea.

În momentul acela, Zena îl luă de mână.

— Max, uite! zise ea, arătând spre o pasăre cocoțată pe gardul de sârmă ghimpată din

capătul aleii. E un măcăleandru, spuse fetița. Știai că măcălendrii sunt păsări norocoase?

Max ridică o sprânceană la sora lui.

După câte li se întâmplaseră, chiar mai credea că există păsări norocoase?

Dar apoi zări altceva, chiar în spatele păsării: o tufă de zmeură, plină de fructe roșii.

Max se uită lung, imaginându-și cum fructele dulci i se topesc în gură.

Zena le văzu și ea.

Dădură fuga împreună spre gard și se așezară în genunchi. Băgară cu grijă mâinile printre sârme, evitând ghimpii ascuțiți. Întinseră degetele, dar nu putură ajunge la nicio bobiță. Tufa era cu câțiva centimetri prea departe.

Max se uită în jur.

Nu văzu niciun gardian care să păzească zona. Și era suficient loc pe sub gard ca să se strecoare. Era periculos; toți cei care încercau să scape din ghetou erau arestați sau pățeau ceva și mai rău. Dar Max nu încerca să fugă. Nu voia să stea în afara gardului decât un minuțel.

— O să mă mișc repede, îi spuse el Zinei.

— Nu! făcu ea.

Ochii ei albaștri parcă-l țineau în loc. Cu zulufii ei blonzi și obrăjorii rotunzi, oamenii spuneau mereu că Zena arată ca o păpușă. Sigur – o păpușă tare ca fierul. Era cu aproape doi ani mai mică decât Max, dar băiatul avea în ea mai multă încredere decât în oricine pe lumea asta.

— Culeg niște zmeură să mâncăm acum, zise el. Dar aduc mai multă, ca să o dăm la schimb pe niște cartofi.

Zena se gândi puțin, lingându-și buzele cu ochii ațintiți la tufă.

Dădu din cap către Max, fără prea mult entuziasm.

Înainte să se răzgândească, băiatul se întinse pe burtă și se strecură pe sub gard. Culese o mână de zmeură și îi aruncă o boabă Zinei. Fetița o prinse și o băgă în gură, apoi zâmbi larg, cum nu mai zâmbise de săptămâni întregi.

Apoi fața i se schimonosi.

Măcăleandrul zbură.

Max se răsuci la timp cât să vadă un soldat nazist aplecându-se deasupra lui. Fără un cuvânt, omul îl lovi pe Max cu pușca în tâmplă.